

Chương 2

CHĂN NUÔI, THỦY SẢN ĐẠI CUƠNG

Bài 22

Quy luật sinh trưởng, phát dục của vật nuôi

- Hiểu được khái niệm và vai trò của sự sinh trưởng và phát dục.
- Hiểu được nội dung cơ bản và ứng dụng của các quy luật sinh trưởng và phát dục.
- Hiểu được các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình sinh trưởng và phát dục.

I – KHÁI NIỆM VỀ SỰ SINH TRƯỞNG VÀ PHÁT DỤC

Trong chăn nuôi, khái niệm sinh trưởng và phát dục được sử dụng để chỉ hai mặt của quá trình phát triển ở vật nuôi. Đó là quá trình biến đổi liên tục cả về chất và lượng từ khi trứng được thụ tinh tạo thành hợp tử, thành phôi thai, được sinh ra, lớn lên, trưởng thành rồi già cỗi. Sinh trưởng và phát dục là hai quá trình khác nhau nhưng thống nhất với nhau, bổ sung và hỗ trợ nhau làm cho cơ thể phát triển ngày một hoàn chỉnh. Vai trò của sinh trưởng, phát dục trong quá trình phát triển được minh hoạ ở sơ đồ sau (h.22.1) :

Hình 22.1. Sơ đồ về vai trò của sinh trưởng, phát dục ở vật nuôi

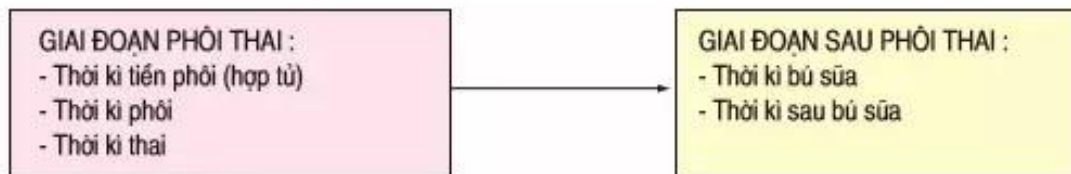
Dựa vào sơ đồ, em hãy cho biết vai trò của sự sinh trưởng, sự phát dục trong quá trình phát triển của vật nuôi có gì khác nhau ?

II – QUY LUẬT SINH TRƯỞNG VÀ PHÁT DỤC

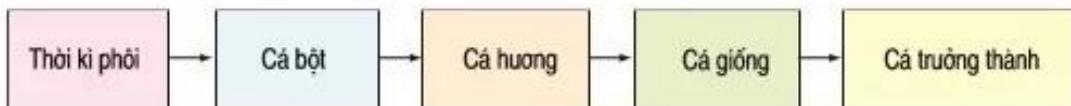
Quá trình sinh trưởng, phát dục tuân theo một số quy luật cơ bản sau :

1. Quy luật sinh trưởng, phát dục theo giai đoạn

Trong quá trình phát triển, mỗi cá thể đều phải trải qua những giai đoạn nhất định. Ở mỗi giai đoạn cần phải có chế độ dinh dưỡng và chăm sóc thích hợp thì vật nuôi mới có thể sinh trưởng, phát dục tốt, cho nhiều sản phẩm. Các giai đoạn phát triển của một số vật nuôi được tóm tắt trong sơ đồ sau :

a) Tóm tắt các giai đoạn phát triển của gia súc

b) Tóm tắt các giai đoạn phát triển của cá

Hình 22.2. Sơ đồ tóm tắt các giai đoạn phát triển của gia súc và cá

2. Quy luật sinh trưởng, phát dục không đồng đều

Trong quá trình phát triển của vật nuôi, sự sinh trưởng và phát dục diễn ra đồng thời nhưng không đồng đều. Tùy từng thời kì, có lúc sinh trưởng nhanh, phát dục chậm và ngược lại.

Ví dụ :

- Giai đoạn đầu của thời kì phôi thai, quá trình phát dục mạnh, nhưng cuối giai đoạn phôi thai thì quá trình phát dục chậm và sinh trưởng nhanh hơn.
- Thời kì thành thực, khối lượng của vật nuôi tăng nhanh do cơ và xương phát triển mạnh, nhưng từ thời kì trưởng thành trở đi thì chủ yếu chỉ tích lũy mỡ.

Em hãy cho biết vì sao cần nắm được quy luật sinh trưởng, phát dục không đồng đều ?

3. Quy luật sinh trưởng, phát dục theo chu kì

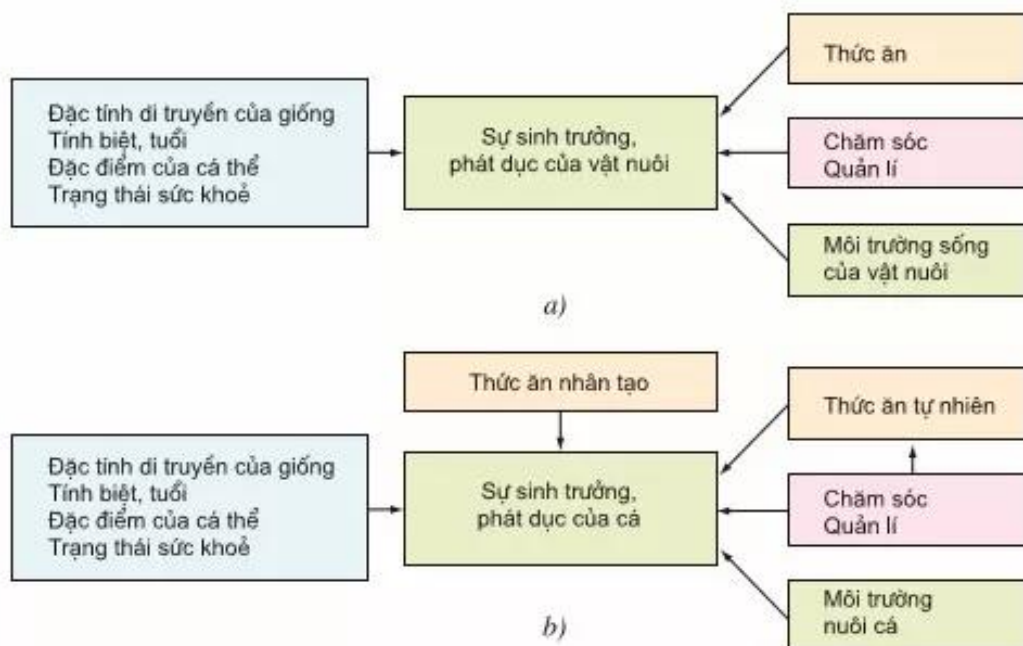
Trong quá trình phát triển của vật nuôi, các hoạt động sinh lí, các quá trình trao đổi chất của cơ thể diễn ra lúc tăng, lúc giảm có tính chu kì. *Ví dụ :* ngày hoạt động nhiều, trao đổi chất tăng, đêm ít vận động, trao đổi chất giảm.

Tính chu kì thể hiện rõ nhất ở hoạt động sinh dục của vật nuôi cái : trứng chín và rụng cùng với hiện tượng động dục diễn ra theo chu kì nhất định về thời gian.

Trong chăn nuôi, nếu hiểu biết rõ quy luật này, người chăn nuôi có thể điều khiển quá trình sinh sản của vật nuôi để thu được nhiều lợi ích kinh tế.

III – CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ SINH TRƯỞNG, PHÁT DỤC

Các yếu tố ảnh hưởng đến sự sinh trưởng, phát dục của vật nuôi và cá được tóm tắt trong hai sơ đồ ở các hình 22.3 a, b.

Hình 22.3. Sơ đồ các yếu tố ảnh hưởng đến sinh trưởng, phát dục của vật nuôi (a) và cá (b)

Em hãy quan sát các sơ đồ (h.22.3 a, b) và cho biết : Để vật nuôi và cá sinh trưởng, phát dục tốt cần tác động vào những yếu tố nào ?

CÂU HỎI

1. Thế nào là sự sinh trưởng, sự phát dục của vật nuôi ? Cho ví dụ.
2. Sự sinh trưởng, phát dục của vật nuôi tuân theo những quy luật nào ?
3. Vì sao cần phải biết các quy luật sinh trưởng, phát dục của vật nuôi ?
4. Những yếu tố nào ảnh hưởng đến quá trình sinh trưởng, phát dục của vật nuôi ?

THÔNG TIN BỔ SUNG

Đối với người, để phân biệt giới nam và giới nữ người ta dùng từ giới tính, còn đối với vật nuôi dùng từ tính biệt.